

APLICATIU

GUIA DOCENT

PROVISIONAL

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura

Història del Pensament i de les cultures polítiques contemporànies.

2. Equip docent

Nom professor/a

Lluís Ferran Toledano

Departament

Història Moderna i Contemporània

Universitat/Institució

UAB

Despatx

B7/ 1112

Telèfon (*)

93 5811162

Codi

e-mail

LluísFerran.Toledano@uab.cat

Crèdits ECTS

6

Horari de tutories

Curs i període en el que s'imparteix

Quart Curs, Primer Quatrimestre. Grau en Història

Horari

(link a la pàgina web del centre o titulació)

Lloc on s'imparteix

Facultat Filosofia i Lletres

Llengües

català

Professor/a de contacte

Nom professor/a

Lluís Ferran Toledano González

Departament

Història Moderna i Contemporània

Universitat/Institució

Facultat de Lletres

Despatx

B7/ 1112

Telèfon (*)

935811162

e-mail

LluísFerran.Toledano@uab.cat

Horari d'atenció

Es proporcionarà al Campus Virtual i a l'Aula

3.- Prerequisits

D'antuvi cap. No obstant això, recomanem fer les assignatures Cultura i Mentalitats a l'Època Moderna; Cultures polítiques i conflictes socials a la Catalunya contemporània; i Història dels moviments socials a l'època contemporània.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura té com a objectiu principal proporcionar els instruments i recursos analítics que permetin apropar-se al món de les idees, conceptes i valors manifestats per les cultures polítiques contemporànies, tant pel que fa als autors més reconeguts com per tots aquells que s'escapen del cànon oficial i provenen dels sectors populars. En aquesta exploració atendrem també la creació i transformació dels espais de producció d'opinió. El marc cronològic contempla des de la caiguda de l'antic règim a finals del segle XVIII, fins a la crisi global de finals de segle XX. Un univers, doncs, plural i divers, permeable a les influències europees i americanes, però també a les del món àrab i musulmà.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència General **CG2** Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònomes
CG3 Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultat d'Aprenentatge **CEF4** Analitzar críticament el passat, la naturalesa del discurs històric i la funció social de la ciència històrica.

Competències Específiques **CE3** Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitza críticament els seus desenvolupaments.

historiogràfica.

contemporània.

diversos suports comunicatius.

dels processos històrics.

les formacions socials que seran analitzades.

CE3 Analitzar els principals moviments socials i polítics dels segles XIX-XX.

CE4 Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi

CE4 Llegir i interpretar els documents històrics generats a l'època

CE12 Transmetre coneixements, comunicar conclusions, de manera clara, en

CEF5 Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament

CEF8 Identificar i analitzar el vocabulari específic que va produir cada una de

Resultats d'Aprenentatge **CE3.2** Avaluar els conceptes històrics clau de la societat espanyola.

històrica de l'Espanya Contemporània.

historiogràfics.

CE4.5 Utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la recerca

CE12.1 Organitzar i presentar públicament els principals conceptes

CEF5.1 Comprendre la complexitat i l'articulació existent en la formació històrica espanyola contemporània.

CEF8.1 Manegar de manera apropiada el lèxic singular del període.

Competències Transversals **CT1.** Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi.

CT3. Comunicar oralment i per escrit en llengua pròpia.

CT13. Raonar críticament.

Resultats d'Aprenentatge. **CTF1.** Comunicar de forma oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat els coneixements adquirits.

CTF2. Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autònom.

CTF3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de forma autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.

CTF4. Organitzar el temps i els propis recursos per al treball: dissenyar plans amb establiment de prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.

6.- Continguts de l'assignatura

Objectius generals: Introducció a l'estudi dels llenguatges i argumentacions dels principals corrents del pensament polític i social contemporani. La problemàtica de la configuració de les grans cultures polítiques en la societat dels segles XIX i XX i del temps present. Especial atenció a la recepció a Espanya i Catalunya dels autors i les formulacions més decisives del pensament europeu i americà. Aportacions crítiques dels autors i moviments socials catalans i espanyols.

Temari:

1. Presentació: 1.1. El pensament polític en la historiografia. 1.2. Més enllà dels textos i els autors canònics: la producció, comunicació i socialització de les idees, els intel·lectuals, l'imprès. 1.3. La història dels conceptes, dels llenguatges i dels discursos. 1.4. Laboratori de conceptes: cultura política, comunicació i identitat política, i valors polítics. 1.5. Els escenaris: la parròquia, el cafè i la taverna, l'escola l'exèrcit, la premsa, l'ateneu i la transformació de l'espai públic, el *meeting* i els *mass media*.
2. L'arbre de la llibertat: liberalisme polític i econòmic. Les herències il·lustrades (Còrsega, Estats Units, Escòcia, Anglaterra i França). Doctrinarisme i utilitarisme. Romanticisme (liberal i reaccionari). De Locke a Benhtam, passant per Smith i Constant, Jovellanos i la Constitució de Cadis. La revolució del cafè i de la premsa.
3. El combat de la tradició: les bases ideològiques de la contrarevolució (França i Espanya), i del conservadorisme (Anglaterra i Espanya); el *revival* religiós en la societat burgesa europea i els orígens del nacionalcatolicisme espanyol. De Barruel a Dou, passant per Burke, Balmes, Donoso i Menéndez Pelayo. La cultura política del carlisme.
4. El lent avenç de la democràcia: el jacobinisme europeu; demòcrates, utopistes i republicanisme a Espanya. El lliurepensament. De Rousseau a Paine, passant per Robespierre, Romero Alpuente, Castelar i Pi i Margall. La cultura política dels federals.
5. El nacionalisme com a ideologia: els models teòrics existents, la construcció cultural i política de les nacions. De Fichte a Mill, passant per Michelet, Renan, Cánovas, el kraussisme espanyol, Prat de la Riba i Rovira i Virgili. La cultura política del catalanisme.
6. La crítica contra el sistema capitalista: socialisme, anarquisme i comunisme. La

Comuna de Paris, la socialdemocràcia i el leninisme. De Marx i Engels a Proudhon i Bakunin, passant per Pablo Iglesias, Berstein i Lenin. Cultura i sociabilitat en l'anarquisme espanyol.

7. La crisi de la raó i el desafiament de la societat de masses: la modernització de la dreta francesa, la teoria de les elits, el feixisme i l'actualització autoritària. De Maurras a Pareto, passant per Ortega i Schmitt. El modernisme reaccionari com a projecte cultural de superació del vell liberalisme.
8. L'era de la catàstrofe: el nazisme i Auschwitz; la cultura política de l'estalinisme.
9. Les bases ideològiques de les democràcies liberals de postguerra. De Hayek a Bobbio, passant per Keynes i Berlin.
10. El socialisme durant la guerra freda: el maig del 1868 i els nous moviments socials, el maoisme i el panarabisme.
11. El retorn de Déu: fonamentalisme nord-americà, integrisme catòlic i islamisme polític. Reagan, Khomeini, i Joan Pau II.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Assistència a les classes teòriques dirigides pel professor.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor a l'aula i a les sales especials de la Biblioteca d'Humanitats.

Assistència a les tutories particulars al despatx del professor.

Lectura comprensiva de textos històrics del segle XIX i XX.

Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació en biblioteques, hemeroteques i a la xarxa.

Realització de treballs i comentaris analítics.

Presentacions orals a l'aula.

Estratègies d'estudi personal.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes teòriques	39	Classes magistrals amb suport TIC i debat en gran grup.
Seminaris i pràctiques dirigides	6	Valoració i discussió crítica col·lectiva. Presentació individual i col·lectiva, valoracions.

Supervisades

Tutories	15	Resolució de dubtes, discussions sobre continguts específics de la matèria.
Exercicis pautats d'aprenentatge	7,5	Correcció dels exercicis pautats.

Autònomes

Estudi personal	45	
Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca de informació bibliogràfica	30	Integració dels coneixements adquirits. Realització d' esquemes, mapes conceptuals i resums.

8.- Avaluació

La matèria s'avaluarà aplicant els següents procediments:

- Proves escrites, consistents en preguntes de reflexió, de síntesi i comentaris de text o mapes: 40 %
- Realització d'un Treball sobre material bibliogràfic o revistes especialitzades: 20%.
- Pràctiques: Una pràctica sobre una exposició o jornades que tinguin lloc al llarg del curs (10%), més una segona pràctica consistent a preparar una exposició oral d'un article que es podrà consultar a la xarxa (20%): en conjunt, 30% de la nota.
- Participació, assistència i progressió a l'entorn del treball desenvolupat a l'aula: 10%

S' estableixen uns mínims d' acompliment a partir dels quals l' estudiant estarà en condicions de superar la matèria:

1. Només es reavaluaran les activitats d'avaluació entregades en els terminis establerts pel professor de l'assignatura; en cap cas es podrà presentar un exercici per primera vegada durant el període de reavaluació.
2. Les pràctiques i la participació, assistència i progressió, no es reavaluen. Només es considerarà com a "no presentat" l'alumne que hagi fet menys del 40% de les evidències avaluable del total de l'assignatura.
3. La còpia de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) suposarà un 0 en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura.

L'alumnat revisarà els resultats de les proves realitzades com una mesura imprescindible per tal d'acomplir amb els objectius de l'assignatura. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho i el règim de tutories.

Es tindran en compte els casos particulars que rebran un tractament singular.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Proves escrites parcials; lliurament d'un treball; presentacions orals	7,5	-Aprendre de forma autònoma. -Identificar els problemes clau de l'estudi de la Història de les Idees i les Cultures polítiques contemporànies. -Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar informació generada en l'època objecte d'estudi. -Identificar i utilitzar fonts d'informació per a la investigació històrica sobre la matèria i època estudiades.
--	-----	--

9- Bibliografia i enllaços web

- ANTON, J.; CAMINAL, M. (Coords.) *Pensamiento político en la España contemporánea 1800-1950*, Teide, Barcelona 1992.
- ANTON, J. (Ed.), *Ideologías y movimientos políticos contemporáneos*, Tecnos, Madrid 1998.
- BALCELLS, A. (a cura de), *El pensament polític català. Del segle XVIII a mitjan segle XX*, Edicions 62, Barcelona 1988.
- BEYME, Kaus von, *Teoría política del siglo XX. De la modernidad a la posmodernidad*, Alianza.
- BURROW, Jhon W., *La crisis de la razón. El pensamiento europeo 1848-1914*, Crítica: Barcelona 2001.
- CASASSAS, J., (Coord.), *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya (1808-1975)*, Pòrtic, Barcelona 1999.
- CHARLE, Christophe, *Los intelectuales en el siglo XIX. Precursores del pensamiento moderno*, Siglo XXI: Madrid 2000.
- ECCLESHALL, Robert, GEOGHEGAN, Vincent, JAY, Richard, WILFORD, Rick, *Ideologías políticas*, Tecnos: Madrid 1999.
- FERNÁNDEZ SEBASTIÁN, J.; FUENTES, J.F. (Dir.), *Diccionario político y social del siglo XIX español*, Alianza Editorial: Madrid, 2001.
- Id., *Diccionario político y social del siglo XX español*, Alianza Editorial: Madrid, 2008.
- GABRIEL, P. (Dir.), *Història de la Cultura Catalana*. Vol. IV-X, Ed. 62, Barcelona 1994, 1995.
- GINER, S., *Historia del pensamiento social*, Ariel, Barcelona 1985.

- HAMPSHER-MONK, I, *Historia del pensamiento político moderno. Los principales pensadores políticos de Hobbes a Marx*, Ariel, Barcelona 1996.
- LECHTE, J, *50 pensadores contemporáneos esenciales*, Cátedra, Madrid 1996.
- LOIZAGA, P. (Dir.), *Diccionario de pensadores contemporáneos*, Emecé, Barcelona 1996.
- MACRIDIS, Roy C., HULLIUNG, Mark L., *Las ideologías políticas contemporáneas*, Alianza Editorial: Madrid, 1998.
- MINC, Alain, *Una historia política de los intelectuales*, Duomo: Barcelona 2012.
- ORY, P. (Dir.), *Breve Historia de las ideas políticas*, Biblioteca Mondadori, Madrid 1992.
- PRIETO, F., *Manual de Historia de las Ideas Políticas*, Unión Editorial, Madrid 1996.
- RAYNAUD, Philippe, RIALS, Stéphane (dir.), *Dictionnaire de Philosophie politique*, PUF: Paris 1996.
- RENYER, J. i PUJOL, E. (dir.), *Pensament polític als Països Catalans, 1714-2014. Història i prospectiva.*, Pòrtic, Barcelona, 2007.
- SABINE, G.H., *Historia de la Teoría Política*, F.C.E., Madrid 1980.
- STROMBERG, R.N., *Historia intelectual europea desde 1789*, Debate, Madrid 1990.
- VARELA, J. *La novela de España.. Los intelectuales y el problema español*, Taurus, Madrid 1999.
- VALLESPIN, F. (Ed.) *Historia de la Teoría Política*, vols. 3, 4, 5 i 6, Alianza Editorial, Madrid 1991.
- WATSON, P., *Historia intelectual del siglo XX*, Crítica: Barcelona, 2002.
- WATSON, P., *Ideas. Historia intelectual de la Humanidad*, Crítica, Barcelona 2006.

Nota: la Bibliografia específica de cada tema es proporcionarà a través del Campus Virtual i es portaran llibres i revistes a l'aula.

- **Recursos Web:** Biblioteca digital Saavedra Fajardo Universitat de Múrcia; Revista d'Història Constitucional; Dialnet; google books; Memoria Digital de Catalunya; Hemeroteca Digital Històrica (Biblioteca Nacional, Ministeri de Cultura); fons digital Biblioteca de Catalunya; fons digital Arxiu Congrés de Diputats; Gallica (fons Biblioteca Nacional de França).

10.- Programació de l'assignatura

La programació de l'assignatura es proporcionarà a principi de curs a través del Campus Virtual, on es detallaran les activitats d'aprenentatge aplicades per a cada tema. A tall d'exemple, indiquem a continuació el cas d'una de les dues pràctiques que demanarem en el curs.

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
Gener 2013	Pràctica Conceptes, raonada i argumentada.	Biblioteques i a l'Aula	Bibliografia donada als alumnes	Contextualització dels processos històrics i comprensió crítica de la construcció del relat temporal.

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
Inici febrer	Un text de 4 pàgines	Aula		Poder situar als alumnes en els debats i la comprensió de l'assignatura.